

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ «ЛЬВІВСЬКА ПОЛІТЕХНІКА»**

ТРИНДЮК ВАЛЕНТИНА АНАТОЛІЇВНА

УДК 378.147:316.444.5

**ФОРМУВАННЯ ГОТОВНОСТІ ДО АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ
У СТУДЕНТІВ ВИЩОГО ТЕХНІЧНОГО НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ**

13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

АВТОРЕФЕРАТ
дисертації на здобуття наукового ступеня
кандидата педагогічних наук

Львів – 2017

Дисертацією є рукопис.

Робота виконана у Східноєвропейському національному університеті імені Лесі Українки, Міністерство освіти і науки України.

Науковий керівник: кандидат педагогічних наук, доцент
КУТУЗОВА Галина Іванівна,
Східноєвропейський національний університет
імені Лесі Українки,
доцент кафедри культурології та менеджменту
соціокультурної діяльності.

Офіційні опоненти: доктор педагогічних наук
КУЧАЙ Олександр Володимирович,
Національний авіаційний університет,
заступник директора
Інституту доуніверситетської підготовки;

кандидат педагогічних наук, доцент
БЛИК Оксана Сергіївна,
Національний університет «Львівська політехніка»,
доцент кафедри іноземних мов.

Захист відбудеться 29 червня 2017 р. о 10⁰⁰ годині на засіданні спеціалізованої вченої ради К 35.052.24 у Національному університеті «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. С. Бандери, 12, 2-й поверх, к. 226.

З дисертацією можна ознайомитись у бібліотеці Національного університету «Львівська політехніка» за адресою: 79013, м. Львів, вул. Професорська, 1 та на сайті <http://www.lp.edu.ua/research/dissertations-directory>.

Автореферат розісланий 27 травня 2017 р.

Учений секретар
спеціалізованої вченої ради

Л. Л. Сушенцева

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність дослідження. Інтеграційні та глобалізаційні процеси є провідними ознаками сучасного світу. Вони зумовлюють поглиблення міжнародних відносин, модернізаційних процесів у різних сферах людської діяльності. Сучасний ринок праці потребує фахівця, зорієнтованого на успіх і постійне самовдосконалення, здатного швидко адаптуватися до складних умов соціальної та професійної діяльності, самостійно та відповідально приймати рішення, працювати у мультикультурному середовищі і транснаціональних корпораціях. Отож вітчизняна система професійної освіти актуалізує використання можливостей академічної мобільності студентів і викладачів вищих технічних навчальних закладів як одного з інструментів Болонського процесу. Зазначена проблема набуває особливої значущості, передусім у процесі підготовки інженерів, затребуваних сьогодні на світовому ринку праці. Отже, особливе місце у системі професійної освіти займає академічна мобільність, що активно поширюється та відкриває нові можливості для формування європейського ринку праці та єдиного освітнього простору.

Проблему розвитку академічної мобільності розглядають у низці вітчизняних законодавчих документів, а саме: у Законі України «Про вищу освіту» (2014), «Концепції розвитку професійної освіти і навчання в Україні (2010–2020 р.)», «Про професійний розвиток працівників» (2012), «Про Національну стратегію розвитку освіти в Україні на період до 2021 року» (2013), у Програмі економічних реформ на 2010–2014 роки «Заможне суспільство, конкурентоспроможна економіка, ефективна держава» (2010) та ін.

Зростання міжнародної академічної мобільності студентів вищих технічних навчальних закладів дає підставу розглядати вищу освіту не тільки як вид суспільних послуг, а й як важливий сегмент міжнародної торгівлі та посилення конкурентоспроможності ВНЗ на міжнародному ринку освітніх послуг. Це зумовлює необхідність володіння знаннями проектування та реалізації індивідуальних освітніх маршрутів, іншомовною комунікацією, вмінням швидко адаптуватися, розуміння соціокультурних особливостей, правил та норм поведінки.

Пошукові нових шляхів удосконалення професійної підготовки фахівців у вищій школі в контексті вимог Болонського процесу присвятили свої праці українські вчені (І. Бех, О. Білик, С. Гончаренко, І. Зязюн, В. Кремень, В. Луговий, Ж. Таланова, Н. Ничкало, С. Сисоєва, та ін.). Різним аспектам мобільності, академічної мобільності учнівської та студентської молоді присвячені дослідження В. Астахової, С. Бринєва, С. Вербицької, Л. Гурч, Н. Дмитрієвої, О. Дядченко, Л. Зновенко, Д. Єрової, О. Ісака, О. Кучая, Р. Пріми, Л. Сушенцевої та ін. З точки зору умов інтернаціоналізації вищої школи міжнародну академічну мобільність вивчали в наукових працях А. Бьома (A. Böhm), М. Фоларі (M. Follari), А. Гевета (A. Hewett), С. Джонса (S. Jones), Н. Кемпа (N. Kemp), Д. Міреса (D. Meares), Д. Пієрса (D. Pearce), К. Ван Кутера (K. Van Cauter), М. Стола (M. Stohl), Х. Де Йонга (H. de Jong), Яна Р. Добсона (Ian R. Dobson), Дірка Ван Дама (Dirk Van Damme) та ін. Проте

зазначимо, що у теорії та практиці вищої професійної освіти проблема формування готовності до академічної мобільності у студентів вищих технічних навчальних закладів ще не досліджена комплексно й цілісно.

Доцільність дослідження зумовлюється теоретичним і практичним значенням завдань формування готовності до академічної мобільності та низкою суперечностей: між зростаючими потребами суспільства у компетентних, готових до академічної мобільності фахівцях, які прагнуть освоїти останні досягнення науки і техніки, здатні ефективно адаптуватися, професійно комунікувати на міжкультурному рівні та реальними можливостями їх підготовки в умовах традиційного освітнього процесу технічного ВНЗ; між вимогами до рівня готовності до академічної мобільності студентів вищих технічних навчальних закладів для успішної інтеграції в загальноєвропейський освітній простір та невизначеністю педагогічних умов і методики її формування; між наявністю потреби формування готовності до академічної мобільності у студентів вищих технічних навчальних закладів та відсутністю моделі формування готовності у технічних ВНЗ і недостатньою розробленістю навчально-методичного забезпечення цього процесу.

Необхідність розв'язання зазначених суперечностей, актуальність і недостатня розробленість цієї проблеми зумовили вибір теми дисертаційного дослідження **«Формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу»**.

Зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами. Дисертаційну роботу виконано відповідно до теми науково-дослідницької роботи Інституту соціальних наук Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки «Інформаційне забезпечення транскордонного співробітництва України» № 0113U002221. Тема дисертації затверджена вченою радою Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки (протокол № 3 від 29.10.2015).

Мета дослідження полягає у визначенні, теоретичному обґрунтуванні та експериментальній перевірці педагогічних умов формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу.

Відповідно до мети дослідження визначено такі **завдання**:

- 1) дослідити генезу та сутність понять «академічна мобільність», «готовність до академічної мобільності студентів вищого технічного навчального закладу»;
- 2) обґрунтувати структуру готовності до академічної мобільності студентів вищого технічного навчального закладу та виконати аналіз академічних переміщень студентів в Україні;
- 3) визначити й теоретично обґрунтувати педагогічні умови формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу;
- 4) розробити модель і методику формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу;
- 5) експериментально перевірити за визначеними критеріями, показниками і рівнями ефективність педагогічних умов формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу.

Об'єкт дослідження – професійна підготовка студентів у вищому технічному навчальному закладі.

Предмет дослідження – педагогічні умови формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що готовність до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу формуватиметься значно ефективніше за таких умов: формування мотивації майбутніх інженерів до планування та участі в реалізації академічної мобільності, позитивного емоційного ставлення до навчальної і професійної діяльності; посилення комунікативної спрямованості процесу оволодіння знаннями, вміннями і навичками, необхідними для ефективної іншомовної комунікації; актуалізації міждисциплінарних зв'язків гуманітарних, технічних і спеціальних циклів дисциплін у формуванні загальнокультурної компетентності майбутнього інженера; забезпечення особистісно-розвивального освітнього середовища з урахуванням суспільних потреб, особистісних професійних запитів студентів вищого технічного навчального закладу.

Методи дослідження: *теоретичні* – аналіз, узагальнення, систематизація нормативної документації, філософської, психолого-педагогічної та науково-методичної літератури вітчизняних і зарубіжних авторів, що дає змогу з'ясувати сутність і зміст основних понять; структурно-функційний аналіз у процесі розроблення педагогічних умов формування готовності до академічної мобільності студентів вищого технічного навчального закладу; *емпіричні* – опитування, анкетування, бесіда, тестування для визначення критеріїв і рівнів готовності до академічної мобільності студентів технічного ВНЗ, аналіз результативності дослідницько-експериментальної роботи; спостереження, самоаналіз, ранжування, самоспостереження, методи експертного оцінювання для моніторингу динаміки досліджуваного процесу; педагогічний експеримент для перевірки ефективності розроблених умов та методики їхньої реалізації в процесі навчання студентів (спеціальності 6.050403 «Інженерне матеріалознавство»); *методи математичної статистики* для узагальнення емпіричних даних, опрацювання результатів дослідницько-експериментальної роботи та їхньої інтерпретації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що *вперше* визначено та обґрунтовано педагогічні умови формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу (формування мотивації майбутніх інженерів до планування та участі в реалізації академічної мобільності, позитивного емоційного ставлення до навчальної і професійної діяльності; посилення комунікативної спрямованості процесу оволодіння знаннями, вміннями та навичками, необхідними для ефективної іншомовної комунікації; актуалізація міждисциплінарних зв'язків гуманітарних, технічних і спеціальних циклів дисциплін у формуванні загальнокультурної компетентності майбутніх інженерів; забезпечення особистісно-розвивального освітнього середовища з урахуванням суспільних потреб, особистісних професійних запитів студентів вищих технічних

навчальних закладів); *розроблено* модель формування готовності до академічної мобільності студентів вищого технічного навчального закладу.

Уточнено сутність поняття «академічна мобільність», яке розглянуто як інтегративну особистісну якість, що формується у студентів у процесі навчання у вищому технічному навчальному закладі, характеризує здатність і готовність особи адаптуватися, змінюватися і перетворювати себе та навколишнє середовище, проектувати та реалізовувати індивідуальні освітні маршрути (здатність навчатися, накопичувати, поновлювати знання), творчо застосовувати професійний досвід (мобільність знань, цілеспрямованість, систематичність і результативність підвищення професійних знань, умінь та навичок, активність), реалізувати і підтримувати нове в інженерній сфері, здійснювати ефективну комунікацію в міжкультурному професійному середовищі.

Удосконалено методику формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу та навчально-методичне забезпечення цього процесу.

Набули подальшого розвитку структура готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу, критерії і показники її сформованості.

Практичне значення результатів дослідження полягає в розробленні та впровадженні в освітній процес вищих технічних навчальних закладів: методики формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу, тестів для складання іспиту OnDaF, навчальних посібників «Німецька мова для студентів I-II курсів технічних спеціальностей», «Ділова іноземна мова (німецька)», «Німецька мова. Навчальний посібник для студентів I курсу всіх спеціальностей денної форми навчання», методичних рекомендацій «Педагогічні умови формування готовності студентів вищого технічного навчального закладу до академічної мобільності». Матеріали дослідження можуть використати викладачі вищих технічних навчальних закладів у процесі професійної підготовки майбутніх інженерів.

Результати дослідження **впроваджено** у навчально-виховний процес Луцького національного технічного університету (акт № 122-19-33 від 31.01.2017), Тернопільського національного технічного університету імені Івана Пулюя (акт № 2/28-221 від 26.01.2017), Національного університету водного господарства та природокористування (акт № 001-1771 від 19.12.2016), Національного університету «Львівська політехніка» (довідка № 67-01-2341 від 06.12.2016).

Особистий внесок здобувача. У працях, написаних у співавторстві, здобувачеві належать: [8] – аналіз міжнародних тестів з німецької мови як необхідного знаряддя для реалізації академічної мобільності студентів; [15] – аналіз вивчення дисципліни «Іноземна мова за професійним спрямуванням» у технічних університетах; [19] – відбір та структурування лексичного матеріалу з іноземної (німецької) мови комунікативного спрямування; [20] – розробка лексико-граматичних вправ для ділового спілкування іноземною (німецькою)

мовою; [21] – відбір автентичних текстів з іноземної мови (німецької) для студентів технічних спеціальностей. Ідеї та думки, що належать співавторам, у матеріалах дисертації не використані.

Апробація матеріалів дослідження. Основні положення, результати і висновки виконаного дослідження обговорені на науково-практичних та науково-методичних конференціях, круглих столах: *міжнародних* – «Волинь очима молодих науковців: минуле, сучасне, майбутнє» (Луцьк, 2010), «Молода наука Волині: пріоритети та перспективи досліджень» (Луцьк, 2011), «Інноваційні процеси в освітньому просторі: доступність, ефективність, якість», присвяченої 10-річчю Українського відділення МАНПО» (Луганськ, 2012), «Вища освіта в Україні: проблеми та перспективи розвитку» (Луцьк, 2013), «Розвиток іншомовної компетентності: методичні, психологічні, лінгвістичні аспекти» (Тернопіль, 2015), «Мовні універсалії у міжкультурній комунікації» (Луцьк, 2014, 2015, 2016), «Сучасні проблеми германського та романського мовознавства» (Рівне, 2016); *всукраїнських* – «Актуальні проблеми іншомовної комунікації: лінгвістичні, методичні та соціально-психологічні аспекти» (Луцьк, 2012, 2014, 2015), «Актуальні проблеми підготовки фахівців на сучасному етапі» (Луцьк, 2013); *міжвузівських* – «Актуальні проблеми іншомовної комунікації: лінгвістичні, методичні та соціально-психологічні аспекти» (Луцьк, 2015); *круглих столах* – «Сучасні проблеми викладання іноземних мов в немовних вузах та коледжах» (Луцьк, 2011), «Іншомовна комунікація у світлі Болонського процесу: методичні та лінгвістичні аспекти» (Луцьк, 2013).

Публікації. Основні результати дослідження висвітлено у 21 праці, з них: 8 статей – у наукових фахових виданнях України, 1 – у науковому періодичному виданні іншої держави, 8 – у тезах доповідей на конференціях, 2 – в електронних навчальних виданнях, 1 – у навчальному посібнику, 1 – у методичних рекомендаціях.

Структура та обсяг дисертації. Дисертаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків до кожного з них, загальних висновків, списку використаних джерел (278 позицій, з них 29 – іноземними мовами) та додатків. Загальний обсяг дисертації – 273 сторінки, з них 188 сторінок основного тексту, який містить 19 таблиць та 13 рисунків на 12-ти сторінках.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ ДИСЕРТАЦІЙНОЇ РОБОТИ

У **вступі** обґрунтовано актуальність дослідження; вказано на зв'язок роботи з науковими програмами, планами, темами; визначено об'єкт, предмет, мету, завдання й охарактеризовано методи дослідження; сформульовано наукову новизну та практичну значущість результатів наукового пошуку, подано відомості про їхню апробацію та впровадження; зазначено особистий внесок і публікації автора, структуру й обсяг дисертації.

У першому розділі «**Теоретичні засади формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу**» обґрунтовано сутність понять «академічна мобільність», «готовність

до академічної мобільності студентів вищого технічного навчального закладу», визначено структуру готовності до академічної мобільності студентів вищого технічного навчального закладу; виконано аналіз стану академічних переміщень студентів України.

Узагальнення результатів наукових досліджень з проблеми формування академічної мобільності у студентів технічних ВНЗ дало змогу визначити сутність поняття «академічна мобільність». З'ясовано, що поняття «академічна мобільність» досліджують у двох напрямках: з одного боку як процес, переміщення, соціальне явище, продукт реформ європейської системи освіти, як фактор розвитку міжнародної інтеграції, як якісну особливість європейського простору; з іншого – як особистісну якість, необхідну для адаптації студентів у сучасному освітньому середовищі, як ознаку внутрішньої свободи, що сприяє становленню самостійної, цілеспрямованої, допитливої особистості, спроможної критично оцінювати власні здібності, визначати цілі та маршрути індивідуального розвитку.

Аналіз останніх документів вищої освіти Європейського простору дає підстави виокремити такі типи академічної мобільності, як інституційна мобільність, мобільність програм, мобільність людей.

Виявлено, що підготовка студентів до академічної мобільності передбачає сформованість у них готовності до академічної мобільності. Визначено, що готовність студентів вищого технічного навчального закладу до академічної мобільності – це інтегративна особистісна характеристика, що відображає: сформовані стійкі мотиваційні настанови, володіння психологічними знаннями і навичками, механізмами саморегуляції та самоорганізації; потребу застосовувати знання техніки і технологій, професійно спрямовані та мовні (іншомовні) навички на практиці у самостійній діяльності з планування та ефективної реалізації навчальної і професійної діяльності; здатність успішно контактувати з суб'єктами освітнього процесу, обирати та реалізовувати адекватні стратегії і тактики взаємодії.

Готовність майбутніх інженерів до академічної мобільності як системне явище охоплює професійну підготовку (професійно-знаннева готовність), мовну підготовку (іншомовно-комунікативна готовність), яка сприяє міжнародній мобільності, дає змогу ефективно контактувати з іноземними спеціалістами і студентами, учасниками різних освітніх проектів та формує систему особистісних якостей, мотивів, настанов, умінь як складових соціально-психологічної готовності, що дає підставу не лише реалізувати на необхідному рівні той чи інший обмін інформацією професійної спрямованості, а й передбачає первинне формування мотивації до успішного опанування освітньої програми, а в подальшому – професійної діяльності, формування навичок планування освітньої траєкторії та майбутньої професійної діяльності, розвиток особистісних якостей, які сприяють успішному освоєнню професії.

У другому розділі **«Методичні засади формування готовності у студентів вищого технічного навчального закладу до академічної мобільності»** теоретично обґрунтовано педагогічні умови, які можуть забезпечити досягнення визначеної мети; розроблено методикку формування

готовності до академічної мобільності студентів вищого технічного навчального закладу; розроблено модель формування готовності до академічної мобільності студентів технічного ВНЗ; представлено структурно-компонентну та критеріально-рівневу характеристику досліджуваного явища.

Визначено та обґрунтовано педагогічні умови формування готовності до академічної мобільності у студентів технічного ВНЗ: формування мотивації майбутніх інженерів до планування та участі в реалізації академічної мобільності, позитивного емоційного ставлення до навчальної та професійної діяльності; посилення комунікативної спрямованості процесу оволодіння знаннями, вміннями і навичками, необхідними для ефективної іншомовної комунікації; актуалізація міждисциплінарних зв'язків гуманітарних, технічних і спеціальних циклів дисциплін у формуванні загальнокультурної компетентності майбутнього інженера; забезпечення особистісно-розвивального освітнього середовища навчання з урахуванням суспільних потреб, особистісних професійних запитів студентів вищого технічного навчального закладу.

Розроблена методика формування готовності до академічної мобільності студентів технічного ВНЗ передбачає реалізацію визначених педагогічних умов у процесі вивчення іноземних мов, зокрема, німецької: під час проблемно-моделюючих лекцій та навчальних тренінгів; у використанні інтерактивних методів навчання на практичних заняттях (маіндмепінг (Mindmap), метаплан (Per Metaplan), ділові ігри, метод проектів, робота в групах, робота з автентичними текстами, перегляд фільмів, кейс-метод, веб-квест та ін.) з урахуванням специфічних принципів мовленнєво-розумової активності; індивідуалізації, функційності, ситуативності, новизни. Комунікативна методика навчання сприяє оволодінню студентами культурно-мовленнєвими нормами німецької мови, формуванню вміння грамотно і правильно обирати мовні засоби залежно від завдань професійного спілкування, усвідомленню стильових особливостей усної та писемної професійно орієнтованої комунікації, оволодінню поведінковими вміннями у різних ситуаціях професійного спілкування. Формуванню готовності до академічної мобільності у студентів технічного ВНЗ сприяє використання різних форм виховної роботи (кураторські години, екскурсії, тематичні зустрічі, лекції-бесіди, виховні тренінги, круглі столи, колективні творчі справи) та методів виховання (формування свідомості; організація діяльності і формування досвіду суспільної поведінки; стимулювання діяльності та поведінки; контролю, самоконтролю, самооцінки діяльності та поведінки).

Розроблено модель формування готовності до академічної мобільності у студентів технічного ВНЗ (Рис. 1), яка складається із взаємозв'язаних цільового, змістовно-процесуального та результативного блоків. У моделі відображено чинники, що впливають на реалізацію завдань, які постали перед технічними ВНЗ із формування готовності студентів до академічної мобільності.

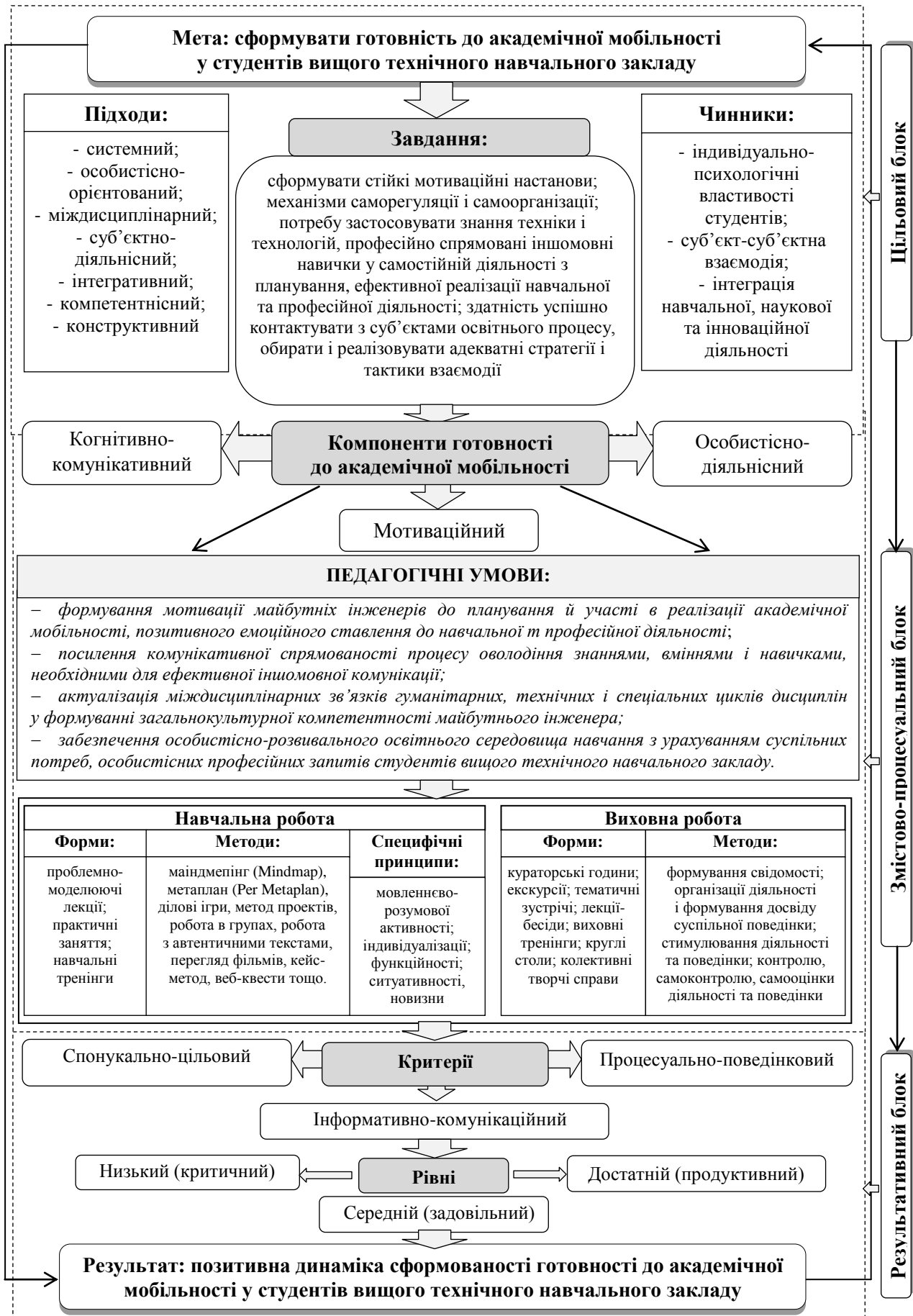

Рис.1. Модель формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу

Значний потенціал у розв'язанні окреслених завдань міститься у процесі вивчення іноземних мов, оскільки застосування інтерактивних технологій і методів навчання іноземних мов у технічних ВНЗ дає змогу розвивати у студентів уміння самостійно вчитися, критично мислити, здатність до самопізнання та самореалізації особистості у різних видах творчої діяльності.

З метою педагогічної діагностики сформованості компонентів готовності до академічної мобільності у студентів технічного ВНЗ обґрунтовано відповідні критерії та визначено їхні показники: *спонукально-цільовий* (показники: мотиваційна цілеспрямованість; внутрішня активність; мотивація спілкування, мотивованість досягненням (успіхом); *інформативно-комунікаційний* (показники: сформованість загальнокультурної компетентності, фахових лінгвокультурологічних знань і умінь, усвідомлення значущості академічної мобільності у професійній діяльності; контактність, комунікабельність, організаторські здібності, здатність устанавлювати партнерські зв'язки, володіння етикою ділового спілкування); *процесуально-поведінковий* (показники: активність саморозвитку; здібність до усвідомленого аналізу професійно-комунікативної діяльності; вміння толерантно поводитись, корекції у міжкультурній взаємодії; прагнення змінити власну позицію). Критерії та показники сформованості готовності до академічної мобільності студентів вищого технічного навчального закладу дали змогу визначити й виявити достатній (продуктивний), середній (задовільний) та низький (критичний) рівні її сформованості.

У третьому розділі **«Дослідницько-експериментальна перевірка ефективності педагогічних умов формування готовності у студентів вищих технічних навчальних закладів до академічної мобільності»** обґрунтовано мету, завдання та етапи дослідницько-експериментальної роботи, доведено ефективність педагогічних умов формування готовності до академічної мобільності у студентів технічних ВНЗ.

На констатувальному етапі педагогічного експерименту з'ясовано, що здебільшого студенти позитивно ставляться до процесу академічної мобільності, хоча розуміють його по-різному (переміщення, подорожування тощо): 49 % опитаних отримали очікуваний результат від поїздки, 36 % хотіли б продовжити навчання за кордоном; у 15 % триває спілкування з іноземними друзями та вдосконалюються знання іноземних мов. Зазначимо, що 50 % опитаних висловило бажання поїхати на семестрове навчання за обміном в один із ВНЗ України. За результатами діагностування встановлено, що значна частина (43,9 %) студентів усвідомлює значущість академічної мобільності у майбутній фаховій діяльності. Щодо вихідних рівнів сформованості їхньої готовності виявлено доволі незначну кількість студентів із достатнім рівнем в експериментальній групі (ЕГ) та у контрольній групі (КГ) за кожним критерієм.

З'ясовано, що достатній рівень сформованості готовності до академічної мобільності за спонукально-цільовим критерієм мали 4,9 % студентів з ЕГ та 5,4 % студентів з КГ; задовільний рівень – 41,3 % студентів з ЕГ та 41,9 % студентів з КГ; низький рівень – 53,8 % студентів з ЕГ та 52,7 % студентів з КГ. За інформативно-комунікаційним критерієм достатній рівень виявлено у 6,0 %

студентів з ЕГ та 4,9 % студентів з КГ, задовільний – 40,8 % студентів з ЕГ та 38,0 % студентів з КГ, низький – 53,2 % студентів з ЕГ та 57,1 % студентів з КГ. За процесуально-поведінковим критерієм на достатньому рівні виявлено 1,6 % студентів з ЕГ та 2,2 % студентів з КГ, на задовільному – 36,4 % студентів з ЕГ та 33,1 % студентів з КГ, на низькому – 62 % студентів з ЕГ та 64,7 % студентів з КГ.

У результаті констатувального експерименту доведено, що розроблені на основі теоретичного аналізу критерії та показники, використані методи дослідження є адекватними, адитивними, інформативними щодо вивчення готовності до академічної мобільності студентів технічних ВНЗ; отримані дані мають здебільшого діагностувальний характер, віддзеркалюють реальний стан досліджуваної проблеми у практиці сучасної вищої технічної школи.

Метою формульованого етапу педагогічного експерименту стало виявлення аргументованості визначених педагогічних умов формування готовності до академічної мобільності студентів вищого технічного навчального закладу та ефективності методики організації цього процесу. У формульованому етапі педагогічного експерименту брали участь 368 студентів освітнього рівня «бакалавр». Із них експериментальна та контрольна групи охоплювали по 184 студенти. У контрольній групі навчання здійснювали за традиційною методикою, в експериментальній – цілеспрямовано реалізовувалися визначені педагогічні умови формування готовності майбутнього інженера до академічної мобільності.

Реалізація *першої педагогічної умови* – формування мотивації майбутніх інженерів до планування та участі в реалізації академічної мобільності, позитивного емоційного ставлення до навчальної та професійної діяльності – спрямована на формування показників мотиваційного компонента, а саме: внутрішньої мотивації, спрямованої на інженерну діяльність; орієнтації на отримання якісної професійної освіти; прагнення до саморозвитку та самоосвіти; ознайомлення з програмами академічної мобільності. У контексті дослідження у форматі міжгрупового рівня роботи куратора було запроваджено тьюторство як форму додаткової роботи студентів-старшокурсників із першокурсниками. Реалізація *другої педагогічної умови* – посилення комунікативної спрямованості процесу оволодіння знаннями, вміннями і навичками, необхідними для ефективної іншомовної комунікації – націлювалася на формування комунікативної складової когнітивно-комунікативного компонента досліджуваної якості. З цією метою в експериментальних групах нами апробовано комунікативну методику навчання німецької мови, яка передбачала: оволодіння культурно-мовленнєвими нормами німецької мови; формування вміння грамотно та правильно обирати мовні засоби залежно від завдань професійного спілкування; усвідомлення стильових особливостей усної і писемної професійно орієнтованої комунікації; оволодіння поведінковими вміннями в різних ситуаціях професійного спілкування. Реалізація *третьої педагогічної умови* передбачала загалом забезпечення гуманізації та гуманітаризації технічної освіти шляхом практичного впровадження міждисциплінарного, інтегративного підходу до

професійної підготовки студентів технічного ВНЗ через активне використання кейс-методу або методу ситуаційних вправ, що, зокрема: даватиме змогу зробити процес навчання близьким до реальної практичної діяльності фахівців; розвиватиме здібності аналізувати та діагностувати проблеми, спілкуватися іноземною мовою; розширюватиме контекст предметного змісту за рахунок гуманітарних знань у практиці інтегрованих спецкурсів; сприятиме розвитку винахідливості, вмінню розв'язувати проблеми; орієнтуватиме на нову парадигму викладання гуманітарних дисциплін, базовану на принципах плюралізму, репрезентативності, дистанціювання. Для реалізації *четвертої педагогічної умови* у процесі формуального експерименту використано методи, засоби, прийоми і форми організації навчального процесу, орієнтовані на розвиток особистості студента з урахуванням його особистісного досвіду; введення інноваційних, активних (інтерактивних) форм навчання; створення на заняттях особистісно орієнтованих навчально-педагогічних ситуацій, «ситуацій успіху»; актуалізацію самостійного характеру творчої діяльності студентів.

Після завершення дослідницько-експериментальної роботи повторно здійснено педагогічну діагностику за визначеними критеріями та показниками (Рис. 2). З'ясовано, що студенти експериментальної групи, де запроваджено педагогічні умови та методика формування готовності до академічної мобільності, мали показники за кожним критерієм значно вищі, ніж студенти контрольної групи. За результатами повторної діагностики виявлено такі рівневі прояви сформованості академічної мобільності: низький (критичний) рівень: ЕГ – 33 %, КГ – 53,8 %; середній (задовільний) рівень: ЕГ – 39,2 %, КГ – 41,9 %; достатній (продуктивний) рівень: ЕГ – 19,5 %, КГ – 4,3 % студентів.

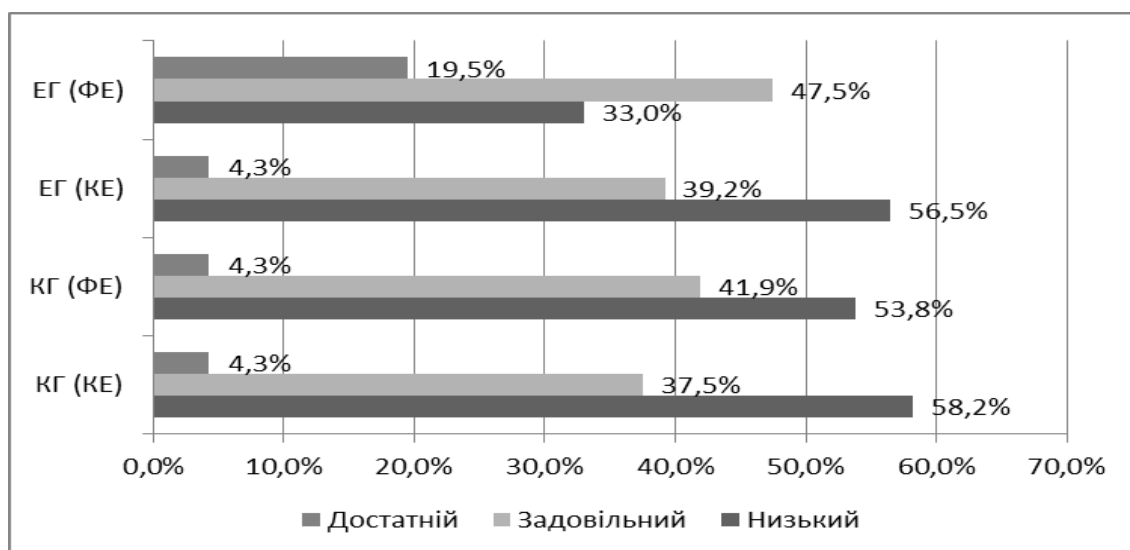

Рис. 2. Динаміка рівнів сформованості готовності до академічної мобільності у студентів контрольної та експериментальної груп на констатувальному та формуальному етапах експерименту

Для оцінювання статистичної достовірності виявлених відмінностей рівнів сформованості готовності до академічної мобільності у студентів технічних ВНЗ у КГ та ЕГ нами застосовано статистичний критерій χ^2 – критерій Пірсона.

Отже, аналіз отриманих результатів дає підставу стверджувати, що педагогічні умови позитивно впливають на формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу, отож, мети наукового пошуку досягнуто, визначені завдання виконано, гіпотезу підтверджено.

ВИСНОВКИ

На основі узагальнення результатів дослідження проблеми формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу зроблено такі висновки:

1. Аналіз стану дослідженості проблеми формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу засвідчує, що в педагогічній теорії та практиці приділяють значну увагу різним аспектам мобільності. Водночас дослідження проблеми формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу не набули системного та обґрунтованого висвітлення у педагогічній теорії та практиці.

З'ясовано, що академічна мобільність – це інтегративна особистісна якість, що формується у студентів під час навчання у вищому технічному навчальному закладі та характеризує їхню здатність та готовність адаптуватися, змінюватися і перетворювати себе та навколишнє середовище, проектувати й реалізувати індивідуальні освітні маршрути.

Визначено готовність студентів вищого технічного навчального закладу до академічної мобільності як інтегративну особистісну характеристику, що відображає: сформовані стійкі мотиваційні настанови, володіння психологічними знаннями та навичками, механізмами саморегуляції та самоорганізації; потребу застосовувати знання техніки і технологій, професійно спрямовані та мовні (іншомовні) навички на практиці у самостійній діяльності з планування й ефективної реалізації навчальної та професійної діяльності; здатність успішно контактувати з суб'єктами освітнього процесу, обирати й реалізовувати адекватні стратегії і тактики взаємодії. З'ясовано, що готовність майбутніх інженерів до академічної мобільності як системне явище охоплює професійну підготовку (професійно-знаннява готовність), мовну підготовку (іншомовно-комунікативна готовність) та сформовану систему особистісних якостей, мотивів, настанов, умінь як складових соціально-психологічної готовності.

2. Визначено компоненти готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу, враховуючи предметну специфіку їхньої професійної діяльності та сучасні вимоги, які ставить професійне співтовариство до процесу підготовки інженерів: мотиваційний, когнітивно-комунікативний, особистісно-діяльнісний. Мотиваційний

компонент акумулює: мотивацію студента, спрямовану на оволодіння інженерною професією; орієнтацію на власні спонукання, прагнення, що характеризується високим ступенем самостійності вибору шляхів оволодіння професією; мотивацію спілкування; мотивацію успіху. Когнітивно-комунікативний компонент забезпечує: наявність знань, покладених в основу готовності майбутніх інженерів до академічної мобільності, оволодіння мовою толерантного спілкування, міжкультурною комунікацією; можливість успішно налагоджувати контакти для реалізації академічної мобільності; адаптацію та ефективну працю у різних навчальних і професійних ситуаціях, що дає змогу приймати виважені рішення, нести відповідальність. Особистісно-діяльнісний компонент розкриває сформованість характеристик особистості, необхідних для успішної діяльності та взаємодії майбутнього інженера у процесі академічної мобільності: активності, відкритості до змін, соціальної відповідальності, динамічності адаптації, сформованості рефлексивних умінь.

3. Педагогічні умови формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу розглянуто у дослідженні як сукупність чинників, що забезпечують ефективну організацію освітнього процесу. Визначено, що педагогічними умовами формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу є: формування мотивації майбутніх інженерів до планування та участі в реалізації академічної мобільності, позитивного емоційного ставлення до навчальної та професійної діяльності; посилення комунікативної спрямованості процесу оволодіння знаннями, вміннями та навичками, необхідними для ефективної іншомовної комунікації; актуалізація міждисциплінарних зв'язків гуманітарних, технічних і спеціальних циклів дисциплін у формуванні загальнокультурної компетентності майбутнього інженера; забезпечення особистісно-розвивального освітнього середовища з урахуванням суспільних потреб, особистісних професійних запитів студентів вищого технічного навчального закладу.

4. Модель формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу є цілісною системою, зорієнтованою на єдність мети та завдань, реалізацію наукових підходів (системного, особистісно-орієнтованого, міждисциплінарного, суб'єктно-діялісного, інтегративного, компетентнісного, конструктивного), спрямованою на реалізацію педагогічних умов формування готовності до академічної мобільності у студентів. Модель представлена взаємозв'язаними блоками (цільовим, змістовно-процесуальним та результативним) і враховує чинники (індивідуально-психологічні властивості студентів; суб'єкт-суб'єкту взаємодію; інтеграцію навчальної, наукової та інноваційної діяльності), що впливають на реалізацію завдань, які постали перед вищими технічними навчальними закладами щодо формування готовності студентів до академічної мобільності.

Формування компонентів готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу (когнітивно-комунікативного, мотиваційного та особистісно-діялісного) здійснюється

безпосередньо через зміст навчання та виховання з урахуванням специфічних принципів і за допомогою методів, форм організації навчання та виховання.

Розроблена методика формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу відображає логіку педагогічної діяльності викладачів та передбачає реалізацію визначених та обґрунтованих педагогічних умов формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу.

5. Доведено, що ґрунтовне вивчення сутності досліджуваного явища як складного інтегративного особистісного утворення та його виявлення на різних рівнях можливе за умови визначення критеріїв та показників їхнього прояву. Критеріями та показниками сформованості готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу є: *спонукально-цільовий критерій* (показники: мотиваційна цілеспрямованість, цільова активність, мотивація спілкування, мотивованість досягненням (успіхом); *інформативно-комунікаційний критерій* (показники: сформованість образу академічно мобільного фахівця, усвідомлення значущості мобільності у професійній діяльності, контактність, комунікабельність, організаторські здібності, здатність устанавлювати партнерські зв'язки і взаєморозуміння з колегами і керівництвом, володіння етикою ділового спілкування); *процесуально-поведінковий критерій* (показники: сформованість рефлексивних умінь, активність, відкритість до змін, соціальна відповідальність, динамічність адаптації). Рівні готовності до академічної мобільності: низький (критичний), середній (задовільний), достатній (продуктивний).

На етапі констатувальної діагностики з'ясовано, що низький рівень сформованості досліджуваного явища є домінуючим: 56,5 % з ЕГ та 58,2 % з КГ, відповідно: на задовільному рівні – 39,2 % (ЕГ) та 37,5 % (КГ), на достатньому (продуктивному) рівні – 4,3 % у студентів ЕГ та 4,3 % у студентів КГ.

За результатами повторної діагностики після формувального етапу встановлено такі рівневі прояви: на низькому (критичному) рівні в ЕГ зафіксовано 33 %, у КГ – 53,8 % студентів; на задовільному рівні: в ЕГ – 47,5 %, у КГ – 41,9 %; на достатньому (продуктивному) рівні: в ЕГ – 19,5 %, у КГ – 4,3 % студентів.

Узагальнення результатів експериментальної перевірки педагогічних умов формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу засвідчило їхню ефективність, що підтвердило справедливість гіпотези дослідження.

Виконане дослідження не вичерпує всіх аспектів проблеми формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу. Подальшого вивчення потребують теоретико-методичні засади формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу; порівняльний аналіз систем підготовки студентів до академічної мобільності в зарубіжних країнах; обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування готовності до академічної мобільності у студентів тощо.

СПИСОК ОПУБЛІКОВАНИХ ПРАЦЬ ЗА ТЕМОЮ ДИСЕРТАЦІЇ

Публікації, що відображають основні наукові результати дисертації

Публікації у наукових фахових виданнях України

1. Триндюк В. А. Інформаційно-комунікаційні технології як засіб підвищення якості освіти / В. А. Триндюк // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору : тематичний випуск. – Київ, 2011. – Додаток 2 до Вип. 3. – Том II (27). – С. 429–435.
2. Триндюк В. А. Вплив інформаційно-комунікаційних технологій на якість підготовки фахівців / В. А. Триндюк // Вісник СевНТУ : збірник наук. праць. (Серія Педагогіка). – Севастополь, 2012. – Вип. 127/2012. – С. 34–39.
3. Триндюк В. А. Академічна мобільність студентської молоді: психолого-педагогічні проблеми / В. А. Триндюк // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка. – 2012. – № 22 (257), Ч. IV. – С. 197–203.
4. Триндюк В. А. Академічна мобільність студентської молоді Волині: проблеми та перспективи розвитку / В. А. Триндюк // Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету : збірник наук. праць. – Рівне : РДГУ, 2013. – Вип. 6 (49). – С. 193–196.
5. Триндюк В. А. Вивчення іноземної мови в процесі академічної мобільності студентів / В. А. Триндюк // Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету : збірник наук. праць. – Рівне : РДГУ, 2014. – Вип. 10 (53). – С. 130–133.
6. Триндюк В. А. Особливості підготовки студентів технічних вузів до міжкультурної комунікації / В. А. Триндюк // Вища освіта України у контексті інтеграції до європейського освітнього простору : тематичний випуск. – Київ, 2015. – Додаток 1 до Вип. 35. – Том VII (59). – С. 331–339.
7. Триндюк В. А. До питання іншомовної підготовки студентів технічних університетів / В. А. Триндюк // Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету : збірник наук. праць. – Рівне : РДГУ, 2015. – Вип. 11 (54). – С. 110–113.
8. Триндюк В. А. Підготовка студентів вищих технічних навчальних закладів до складання міжнародних тестів / В. А. Триндюк, Н. М. Тишко // Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету : збірник наук. праць. – Рівне : РДГУ, 2016. – Вип. 14 (57). – С. 120–123.

Публікації у наукових періодичних виданнях інших держав

9. Триндюк В. А. Академічна мобільність студентів крізь призму соціокультурних факторів / В. А. Триндюк // Kelm : Education / Law / Management. – Lodz : Fundacja «Oswita I Nauka Bez Granic PRO FUTURO», 2015. – №3 (11). – S. 322–334.

Публікації, що засвідчують апробацію матеріалів дисертації

10. Триндюк В. А. Формування комунікативної компетенції у студентів технічних ВНЗ / В. А. Триндюк // Сучасні проблеми викладання іноземних мов в немовних вузах та коледжах : матеріали круглого столу. – Луцьк : Редакційно-видавничий відділ ЛНТУ, 2011. – С. 46–51.
11. Триндюк В. А. Академічна мобільність студентів як засіб міжкультурної комунікації / В. А. Триндюк // Актуальні проблеми підготовки фахівців на сучасному етапі : матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції. – Луцьк : Луцький педагогічний коледж, 2013. – Ч. 1. – С. 258–261.
12. Триндюк В. А. Інноваційні технології викладання іноземних мов в процесі підготовки студентів до академічної мобільності / В. А. Триндюк // Мовні універсалії у міжкультурній комунікації : матеріали IV Міжнародного науково-практичного семінару (м. Луцьк, 28 лютого 2014 року) – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2014. – С. 191–194.
13. Триндюк В. А. Організація професійно-орієнтованого навчання іноземної мови в немовному вузі / В. А. Триндюк // Актуальні проблеми іншомовної комунікації : лінгвістичні, методичні та соціально-психологічні проблеми : матеріали Всеукраїнської науково-методичної Інтернет-конференції (м. Луцьк, 11 квітня 2014 року). – Луцьк : РВВ Луцького НТУ, 2014. – С. 88–90.
14. Триндюк В. А. Формування іншомовної соціокультурної компетентності у студентів технічних університетів // В. А. Триндюк / Мовні універсалії у міжкультурній комунікації : матеріали V Міжнародного науково-практичного семінару (м. Луцьк, 20 березня 2015 року). – Луцьк, 2015. – С. 294–297.
15. Триндюк В. А. Проблеми викладання іноземної мови в немовних вузах в умовах автономії / В. А. Триндюк, А. М. Губіна // Розвиток іншомовної компетентності: методичні, психологічні, лінгвістичні аспекти : матеріали I Міжнародної науково-практичної конференції (м. Тернопіль, 21–22 травня 2015 року). – Тернопіль : ТНЕУ, 2015. – С. 116–118.
16. Триндюк В. А. Особливості курсу «Іноземна мова за професійним спрямуванням» / В. А. Триндюк // Актуальні проблеми іншомовної комунікації : лінгвістичні, методичні та соціально-психологічні аспекти : матеріали міжвузівської науково-методичної конференції (м. Луцьк, 12 травня 2015 року). – Луцьк : РВВ Луцького НТУ, 2015. – С. 41–44.
17. Триндюк В. А. Використання фільму «Extra auf Deutsch» на заняттях німецької мови в технічному університеті / В. А. Триндюк // Мовні універсалії у міжкультурній комунікації : матеріали IV Міжнародного науково-практичного семінару (м. Луцьк, 3-4 березня 2016 року). – Луцьк : ПП Іванюк В. П., 2016. – С. 214–217.
18. Триндюк В. А. Педагогічні умови формування готовності студентів вищого технічного навчального закладу до академічної мобільності : [Методичні рекомендації] / В. А. Триндюк. – Луцьк : Луцький НТУ, 2016. – 116 с.

19. Триндюк В. А. Німецька мова : навчальний посібник для студентів I курсу всіх спеціальностей денної форми навчання / В. А. Триндюк, О. В. Найдюк, І. Г. Войтенко. – Луцьк : ЛНТУ, 2009. – 160 с.
20. Триндюк В. А. Ділова іноземна мова (німецька) [Електронний ресурс] / уклад. В. А. Триндюк, В. Б. Стернічук // – Режим доступу : <http://elib.lutsk-ntu.com.ua/chair/im>.
21. Триндюк В. А. Німецька мова для студентів I-II курсів технічних спеціальностей [Електронний ресурс] / уклад. В. А. Триндюк, В. Б. Стернічук // – Режим доступу : <http://elib.lutsk-ntu.com.ua/chair/im>.

АНОТАЦІЇ

Триндюк В. А. Формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу. – На правах рукопису.

Дисертація на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. – Національний університет «Львівська політехніка», Міністерство освіти і науки України. – Львів, 2017.

У дисертації подано результати теоретико-експериментального дослідження формування готовності до академічної мобільності у студентів вищих технічних навчальних закладів. Обґрунтовано зміст і структуру феномена академічна мобільність, професійно-знаннява готовність, соціально-психологічна готовність, іншомовно-комунікативна готовність, готовність до академічної мобільності. Академічна мобільність трактовано як інтегративна особистісну якість. Визначено компоненти готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу, враховуючи предметну специфіку їхньої професійної діяльності та сучасні вимоги, які ставить професійне співтовариство до процесу підготовки інженерів: мотиваційний, когнітивно-комунікативний, особистісно-діяльнісний. Виокремлено комплекс взаємозалежних і взаємозв'язаних критеріїв: спонукально-цільовий, інформативно-комунікаційний, процесуально-поведінковий. Педагогічні умови формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу розглянуто в дослідженні як сукупність чинників, що забезпечують ефективну організацію освітнього процесу. Визначено показники, рівні (низький, задовільний, достатній) сформованості готовності до академічної мобільності у студентів вищих технічних навчальних закладів. Розроблено модель формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу як є цілісної системи, орієнтованої на єдність мети і завдань і спрямованої на реалізацію педагогічних умов формування готовності до академічної мобільності. Методика формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу передбачає реалізацію визначених та обґрунтованих педагогічних умов формування готовності до академічної мобільності у студентів вищого технічного навчального закладу.

Ключові слова: академічна мобільність, соціальна мобільність, професійна готовність, професійно-знаннява готовність, соціально-психологічна готовність, іншомовно-комунікативна готовність; готовність до академічної мобільності.

Трындюк В. А. Формирование готовности к академической мобильности у студентов высшего технического учебного заведения. – На правах рукописи.

Диссертация на соискание ученой степени кандидата педагогических наук по специальности 13.00.04 – теория и методика профессионального образования. – Национальный университет «Львівська політехніка», Министерство образования и науки Украины. – Львов, 2017.

В диссертации представлены результаты теоретико-экспериментального исследования формирования готовности к академической мобильности у студентов высших технических учебных заведений. Выяснено, что академическая мобильность – это интегративное личностное качество, которое формируется у студентов в процессе обучения в высшем техническом учебном заведении и характеризует их способность и готовность адаптироваться, меняться и преобразовывать себя и окружающую среду, проектировать и реализовывать индивидуальные образовательные маршруты.

Выявлено, что готовность будущих инженеров к академической мобильности включает в себя профессиональную подготовку (профессионально-знаниевая готовность), языковую подготовку (иноязычно-коммуникативная готовность) и сложившуюся систему личностных качеств, мотивов, установок, умений как составляющих социально-психологической готовности. Определены компоненты готовности у студентов высшего технического учебного заведения к академической мобильности, учитывая предметную специфику их профессиональной деятельности и современные требования, которые предъявляет профессиональное сообщество к процессу подготовки инженеров: мотивационный, когнитивно-коммуникативный, личностно-деятельностный.

Выделен комплекс взаимосвязанных и взаимозависимых критериев: побудительно-целевой, информационно-коммуникационный, процессуально-поведенческий. Педагогические условия формирования готовности студентов высшего технического учебного заведения к академической мобильности рассмотрены в исследовании как совокупность факторов, обеспечивающих эффективную организацию образовательного процесса.

К педагогическим условиям отнесены: формирование мотивации будущих инженеров к планированию и участию в реализации академической мобильности, положительного эмоционального отношения к учебной и профессиональной деятельности; усиление коммуникативной направленности процесса овладения знаниями, умениями и навыками, необходимыми для эффективной иноязычной коммуникации; актуализация междисциплинарных связей гуманитарных, технических и специальных циклов дисциплин в

формировании общекультурной компетентности будущего инженера; обеспечение личностно-развивающей образовательной среды обучения с учетом общественных потребностей, личностных профессиональных запросов студентов высшего технического учебного заведения. Определены показатели, уровни (низкий, удовлетворительный, достаточный) сформированности готовности к академической мобильности студентов высших технических учебных заведений.

Разработана модель формирования готовности студентов высшего технического учебного заведения к академической мобильности, которая является целостной системой, ориентированной на единство цели и задач, реализацию научных подходов (системного, личностно-ориентированного, междисциплинарного, субъектно-деятельностного, интегративного, компетентностного, конструктивного), направленной на реализацию педагогических условий формирования готовности студентов к академической мобильности. Модель представлена взаимосвязанными блоками (целевым, содержательно-процессуальным и результативным) и учитывает факторы (индивидуально-психологические свойства студентов; субъект-субъектное взаимодействие; интеграцию учебной, научной и инновационной деятельности), влияющие на реализацию задач формирования готовности студентов к академической мобильности, стоящих перед высшим техническим учебным заведением.

Методика формирования готовности к академической мобильности у студентов высшего технического учебного заведения предполагает реализацию определенных и обоснованных педагогических условий; создание особой культурной среды обучения и воспитания, что связано с духовно-нравственным, культурно-эстетическим насыщением содержания всего педагогического процесса; использования в процессе изучения иностранных языков (в частности, немецкого языка), нестандартных форм организации учебно-воспитательной работы, интерактивных методов обучения и воспитания с учетом специфических принципов мыслительной активности, индивидуализации, функциональности, ситуативности, новизны. Разработанная методика способствует формированию у будущих инженеров устойчивых мотивационных установок, механизмов саморегуляции и самоорганизации.

Ключевые слова: академическая мобильность, социальная мобильность, профессиональная готовность, профессионально-знаниевая готовность, социально-психологическая готовность, иноязычно-коммуникативная готовность; готовность к академической мобильности.

Tryndiuk V.A. Formation of academic mobility readiness of students of higher technical educational establishment. – On the rights of manuscript.

The thesis for the Degree of Candidate of Pedagogical Sciences in the specialty 13.00.04 – Theory and Methodology of Professional Education. – Lviv Polytechnic National University, Ministry of Education and Science of Ukraine. – Lviv, 2017.

The thesis represents the results of theoretical and experimental research of students' academic mobility readiness formation in higher technical educational establishments. The essence and content of students' academic mobility are revealed with taking into account modern requirements of professional community to the process of engineers' training. The essence of the concept academic mobility has been clarified. It is considered to be an integrative personal quality that is formed in the learning process of higher technical educational institution and characterizes persons' ability and willingness to adapt, to change and transform themselves and the environment to design and implement individual educational routes. The content and structure of the phenomenon, professional and knowledge readiness, social and psychological readiness, foreign language communicative readiness, readiness for academic mobility as integrative personal new formation is substantiated. Motivated, cognitive and communicative, personal activity components are identified as components of students' academic mobility readiness. The complex of interdependent and interrelated criteria is distinguished: incentive and targeting, informative and communicative, procedural and behavioral. Criteria, indexes, levels of students' academic mobility readiness formed in higher technical educational establishments are determined. Pedagogical conditions of formation of students' academic mobility readiness in higher technical educational establishments are discussed as a set of factors providing the effective organization of the educational process. The method of students' academic mobility readiness formation in higher technical educational establishments is substantiated and experimentally tested.

Keywords: academic mobility, social mobility, professional readiness, professional and knowledge readiness, social and psychological readiness, foreign language communicative readiness, readiness for academic mobility.